

Sağlık Yüksekokulu Öğrencilerinin Cinsiyet Rollerini, Toplumsal Cinsiyet Algısı ve Şiddet Eğilimleri Arasındaki İlişkinin İncelenmesi

Arzu KUL UÇTU
Ar. Gör., Karabük Üniversitesi Sağlık Meslek Y. Okulu

Nazan KARAHAN
Yrd. Doç. Dr., Karabük Üniversitesi Sağlık Meslek Y. Okulu
nazankarahan@karabuk.edu.tr

Öz

Bu çalışma Sağlık Yüksekokulu öğrencilerinin cinsiyet rolleri, toplumsal cinsiyet algısı ve şiddet eğilimi arasındaki ilişkiyi incelemek amacıyla yapılmıştır. Tanımlayıcı-kesitsel tipte yapılan araştırma, 01 Şubat-30 Haziran 2015 tarihleri arasında Karabük Üniversitesi Sağlık Yüksekokulu'nda gerçekleştirilmiştir. Araştırmanın örneklemini, ebelik, hemşirelik, fizyoterapi ve çocuk gelişimi bölümü öğrencileri arasından, tabakalı örnekleme yöntemiyle belirlenen, %95 güvenilirlik ve %3 duyarlılıkta 486 öğrenciden oluşmaktadır. Verilerin toplanmasında araştırmacılar tarafından literatür taranarak oluşturulan veri toplama formu, "Toplumsal Cinsiyet Algısı Ölçeği", "Bem Cinsiyet Rolü Envanteri" (Bem Sex Role Inventory [BSRI]) ve "Şiddet Eğilimi Ölçeği" kullanılmıştır. Veriler frekans ve yüzde dağılımları, student t testi ve kıkare testi ile değerlendirilmiştir. Öğrencilerin toplumsal cinsiyet algısı puanları ile şiddet eğilimi ölçeği puanları arasında istatistiksel olarak anlamlı bir ilişki olduğu ($p<0,05$), toplumsal cinsiyet algısı puanları yükseldikçe, şiddet eğiliminin azaldığı saptanmıştır. Bu çalışmadan elde edilen veriler, sağlık çalışanı olarak görev yapacak öğrencilere, toplumsal cinsiyet rolleri, algısı ve şiddet eğilimi ile ilişkili konularda farkındalık yaratılması gerektiğini düşündürmektedir.

Anahtar Sözcükler: Cinsiyet Rollerini, Toplumsal Cinsiyet Algısı, Şiddet Eğilimi

Analysis of the Relation between Gender Roles, Social Gender Perception of the Health College Students and their Violence Tendency

Abstract

The research that has been planned as descriptive-cross sectional was conducted at the Health College of Karabük University between February and June 2015. The research sample is composed of 486 students determined by layered sampling method with 95% reliability and 3% precision from different 4 departments. While creating the questionnaire, the "Social Gender Perception Scale", "Bem Sex Role Inventory (BSRI)" and "Violence Tendency Scale" were used. It has been observed that as the social gender perception of the students increases their violence tendency decreases. As a result of the outputs obtained from this research, the number of the studies that will change positively the social gender perception of the students who will serve as medical personnel in line with the studies concerning the determination of their gender roles and the decrease of their violence tendency should be increased and the related lessons should be included in the educational curriculum.

Keywords: Gender Roles, Social Gender Perception, Violence Tendency

1. Giriş ve Amaç

Cinsiyet, bireyin kadın ya da erkek olarak taşıdığı genetik, fizyolojik ve biyolojik özelliklerdir (Zeyneloğlu, 2008). Toplumsal cinsiyet ise, toplumsallaşma süreci ve kültür içinde edinilen kadın ve erkek olma özelliklerini, kadının ve erkeğin sosyal olarak belirlenen rol ve sorumluluklarını tanımlar (Altınova ve Duyan, 2013). Başka bir ifadeyle bireye kadın ya da erkek olarak toplum ve kültürel yapının yüklediği anlamlar, beklentiler ve genellikle bireyin biyolojik yapısı ile ilişkili psikolojik özellikleri içeren bir kavramdır. Bu nedenle toplumsal cinsiyet kavramının tanımında biyolojik farklılıklar değil, kadın ve erkek olarak toplumun bizi nasıl gördüğü, nasıl algıladığı, nasıl düşündüğü ve nasıl davranmamızı beklediği ile ilgili değerler, kalıplaşan yargılar ve roller bulunmaktadır (Zeyneloğlu 2008, Yılmaz ve ark. 2009).

Cinsiyet rolleri ise, kişilerin kadın ve erkek olarak sosyal normlar çerçevesinde davranışlarının nasıl olması gerektiğine yönelik inançlara dayanır. Örneğin, toplumda genellikle kadınların daha duygusal ve hassas olması gerektiği vurgulanırken, erkeklerin duygusallığı hoş karşılanmaz (Çetinkaya, 2013).

Bireylerin cinsiyet rolleri yönelimleri açısından 1970'li yıllara kadar, kadınsılığı ve erkeksiliği tek bir boyutun iki uç noktası olarak görme eğilimi yaygınken, 1974 yılında Bem bu görüşe karşı çıkmıştır. (Demirtaş, 2012). Aliyev (2008), Bem'in kadınsı ve erkeksi cinsiyet rollerinin dışında "belirsizlik", "androjenlik" ya da "sosyal beğenirlik" olarak adlandırılan iki cinsiyet rolü daha tanımladığını bildirmektedir. Buna göre androjen bireyler hem erkeksi hem kadınsı cinsiyet rolüne aynı anda sahip olan kişilerdir ve daha atılgan, benlik saygısı daha yüksek, insanları kadın ya da erkek olarak değil, insani özelliklerine göre değerlendiren kişilerdir. Bem'in üniversite öğrencileriyle yaptığı bir dizi çalışma, androjenlerin içinde buldukları durumun gereksinimlerine uygun olarak kadınsı ya da erkeksi davranışları benimseyebildiklerini göstermektedir. Belirsiz cinsiyet rolüne sahip kişiler ise, her iki cinse ait özellikleri de zayıf olarak gösterir ve daha pasif bir kişilik yapısına sahiptir (Aliyev 2008). Bireyin edindiği cinsiyet rolleri, toplumsallaşma süreci içinde tüm yaşamını etkilemektedir.

Geleneksel toplumsal cinsiyet algısının kadın ve erkeğe biçtiği farklı roller; kadına edilgen, karşılaştığı sorunlarda sessiz kalan, aile üyeleri ya da eşinin isteklerini sorgulamadan kabullenen davranış kalıbını uygun görünürken, erkeğe daha atılgan ve agresif bir tutum gösterme beklentisi yüklemektedir. (Yılmaz ve ark. 2009; Demircioğlu, 2000). Sonuç olarak geleneksel toplumsal cinsiyet algısı, kadın ve erkekler arasında eşitsizlik yaratmaktadır. Bu

itobiad

"İnsan ve Toplum Bilimleri Araştırmaları Dergisi"
"Journal of the Human and Social Sciences
Researches"

ISSN: 2147-1185

eşitsizlik, erkeğin çatışma yaratan durumlarda fiziksel ya da psikolojik şiddet uygulamasını normalleştirmekte, erkek olmanın temel bir gereği olarak sunmakta ve dolayısıyla şiddeti meşrulaştırmaktadır. Ülkemizde kadına yönelik şiddet vakalarında kolluk kuvvetlerinin tutumu ve yargı sürecinde yaşanan aksamalar, kadın cinayetlerinde iyi hal, ağır tahrik indirimleri yapılması toplumda şiddetin meşrulaşmasının en belirgin örnekleri olarak kabul edilebilir (Demircioğlu, 2000; Akyıldız, 2013). Bu durumda, toplumun bireylere yüklediği roller ve toplumsal cinsiyet algısının şiddet eğilimini etkileyebileceğini söylemek mümkündür.

Şiddet, özellikle aile içinde yaşandığında kadın ve çocuklar için yaşam boyu devam edecek yıkıcı etkilere sahiptir. Çünkü aile içi şiddet, her ne kadar "Türk Ceza Kanunu" ve "6284 sayılı Ailenin Korunması ve Kadına Karşı Şiddetin Önlenmesine Dair Kanunu"na göre bildirim zorunlu olsa da, şiddet mağduru sosyo-kültürel ve ekonomik nedenlerle çoğu zaman durumu gizleme, kanıksama ve içselleştirme eğilimindedir. Bu durum şiddetin bir kısır döngü olarak sürmesine ve yıkıcı etkilerinin tüm aile üyelerini etkileyerek devam etmesine neden olur. Aile ve toplum sağlığının korunması için bu kısır döngünün mümkün olan en hızlı şekilde tespit edilerek kırılması zorunluluktur. Özellikle aile içi şiddet vakalarında, mağdur genellikle sağlık hizmetinden faydalandığı sırada tespit edilebilmektedir. Bu nedenle, sağlık çalışanları, şiddetin tespiti ve önlenmesi açısından kilit rol oynamaktadır (Tel 2002, <http://www.mevzuat.gov.tr/Mevzuat/Metin/1.5.6284.pdf>)

Şiddetin erken tespiti konusunda önemli engellerden biri, sağlık kuruluşlarına başvuran mağdurların fark edilmemesi ve "kaçırılmış fırsat" haline gelmesidir. "Kaçırılmış fırsat"lar, çoğunlukla sağlık çalışanlarının engelleri ile ilişkilidir. Bu engellerin önemli bir bölümü sağlık çalışanının sorunu yadsıma, gerekçelendirme, küçümseme, özdeşleştirme ve akıl yürütme tutumlarından kaynaklanmaktadır (Elmalı ve ark 2011). Bu tutumlar sağlık çalışanının içinde yaşadığı toplumun kültürel değerlerinden etkilenerek sahip olduğu cinsiyet rolleri, toplumsal cinsiyet algısı ve şiddet eğilimi ile ilişkili olabilir. Şiddetin önlenmesi ve tespitinde kilit rol oynayan sağlık çalışanlarının mezuniyet öncesi dönemde, toplumsal cinsiyet algısı, rolleri ve şiddet eğilimlerinin belirlenmesi, öğrencilerin içsel çalışma modellerinin anlaşılmasına ve şiddetin tespit edilmesinde sağlık çalışanından kaynakların engellerin aşılmasına olanak sağlayacaktır. Bu çalışma gelecekte sağlık personeli olarak görev yapacak olan Sağlık Yüksekokulu öğrencilerinin cinsiyet rolleri ve toplumsal cinsiyet algısı ve şiddet eğilimi arasındaki ilişkinin belirlenmesi amacıyla yapılmıştır.

2. Gereç Yöntem

a. Araştırmanın Tipi, Yeri ve Tarihi

Tanımlayıcı- kesitsel tipte yapılan araştırma, 01 Şubat- 31 Haziran 2015 tarihleri arasında Karabük Üniversitesi Sağlık Yüksek Okulunda gerçekleştirilmiştir. Sağlık Yüksekokulu'nda Beslenme ve Diyetetik, Fizyoterapi ve Rehabilitasyon (FTR), İş Sağlığı ve Güvenliği, Sağlık Kurumları Yöneticiliği, Ebelik, Hemşirelik, Çocuk Gelişimi bölümleri bulunmakta olup, 2015-2016 eğitim öğretim yılı itibariyle eğitim öğretim yalnızca ebelik, hemşirelik, çocuk gelişimi, FTR bölümlerinde sürmektedir.

b. Araştırmanın Evren ve Örneklemi

Araştırmanın evrenini, Karabük Üniversitesi Sağlık Yüksek Okulunda öğrenim gören toplam 917 öğrenci oluşturmaktadır. Örneklemi ise; tabakalı örnekleme yöntemi kullanılarak belirlenen eğitim öğretimin sürdüğü 3 bölümden; I. Öğretim öğrencisi olan, araştırmaya katılmaya gönüllü ve araştırmanın yapıldığı tarihlerde okulda bulunan toplam 486 öğrenci oluşturmuştur.

Örneklem büyüklüğü, tabakalara göre ağırlıklandırma yapılarak, %95 güvenilirlik ve %3 duyarlılıkta evren biliniyorken formülü kullanılarak 494 öğrenci olarak (Ebelik bölümü n=79, Hemşirelik Bölümü n=158, FTR Bölümü n=157, Çocuk Gelişimi Bölümü n=100) belirlenmiştir. Ancak anketlerin uygulanmasının ardından, bazı öğrencilerin anketleri yarım bıraktığı anlaşıldığından, 8 öğrenci araştırma dışında bırakılmıştır. Araştırmanın örneklem büyüklüğü 486 kişiden oluşmaktadır.

c. Veri Toplama Araçları

Araştırmanın verileri, "Öğrenci Tanılama Formu", "Toplumsal Cinsiyet Algısı Ölçeği", "Bem Cinsiyet Rolü Envanteri" (Bem Sex Role Inventory [BSRI]) ve "Şiddet Eğilim Ölçeği" kullanılarak toplanmıştır. *Öğrenci Tanılama Formu*, araştırmacılar tarafından, literatüre dayanarak oluşturulmuş olup, öğrencilerin sosyo-demografik ve ailesel aile özelliklerini sorgulayan sorulardan oluşmaktadır.

Altınova ve Duyan (2013) tarafından geliştirilen "*Toplumsal Cinsiyet Algısı Ölçeği*", tek boyutlu ve toplam 25 maddeden oluşan beşli likert tipinde bir ölçme aracıdır. Ölçeği cevaplayan kişi, her bir maddeyi "tamamen katılıyorum (5) - tamamen katılmıyorum (1) ifadelerinden kendisi için uygun olanı seçerek işaretlemektedir. Ölçekte yer alan maddelerin bir kısmı ters girişlidir. Ölçekten alınabilecek puanlar 25-125 aralığında olup, yüksek puanlar toplumsal cinsiyet algısının olumlu olduğunu ifade etmektedir.

Ölçeğin geliştirilme çalışmasında cronbach alpha değeri 0.87 olarak belirlenmiştir.

BEM Cinsiyet Rolü Envanteri (BCRE), bireylerin cinsiyet rollerini belirlemek amacıyla, Sandra L. BEM tarafından geliştirilmiştir. Çalışmalarda sıklıkla kullanılan ölçek, 4 alt boyuttan oluşan, 7'li likert tipinde bir ölçme aracıdır. Ölçekte, cevaplayan kişinin maddeleri oluşturan sıfatlar için, "Bana göre kesinlikle doğru değil(1)" ve "Bana göre her zaman doğru(7)" ifadelerinden uygun olanı seçerek işaretlemesi istenmektedir. Ölçekte 20'si Erkeksi "Maskülen", 20'si Kadınsı "Feminen" ve 20'si "androjen" ve "belirsiz" rolleri tanımlayan 60 sıfat bulunmaktadır. Ölçeğin Türkçeye uyarlanması Kavuncu (1987) ve Dökmen (1992, 1999) tarafından yapılmıştır. Ölçeğin değerlendirilmesi, kadınsılık ve erkeksilik puan ortalamaları ya da medyanları üzerinden hesaplanır. Dökmen(1999) ölçeğin Türkçe formunun psikometrik özelliklerini incelediği çalışmasında, "kadınsılık" ortalaması 111 puan (ya da ortalama puan medyanı 5.55) ve "erkeksilik" ortalaması 104 puan (ya da ortalama puan medyanı 5.20) kullanılmasını önermektedir. Çalışmamızda değerlendirme bu puanlar üzerinden yapılmıştır. Buna göre;

- kadınsılık puanı kadınsılık ortalaması/medyanının altında kalan ve erkeksilik puanı erkeksilik ortalaması/medyanının üstünde olanlar erkeksi (maskülen)
- kadınsılık puanı kadınsılık ortalaması/medyanının üstünde ve erkeksilik puanı erkeksilik ortalaması/medyanının altında olanlar kadınsı (feminen)
- kadınsılık ve erkeksilik puanları her iki ortalamasının/medyanının üstünde olanlar (androgynous); altında olanlar belirsiz (undifferentiated) olarak sınıflandırılmaktadır.

Göka, Bayat ve Türkçapar (1995) tarafından geliştirilen "Şiddet Eğilim Ölçeği"nin amacı öğrencilerin saldırganlık ve şiddet eğilimlerini belirlemektir. Ölçek T.C. Başbakanlık Aile Araştırma Kurumu'nun "Aile İçinde ve Toplumsal Alanda Şiddet" (1998) konulu araştırmasında temel yapısı bozulmadan yeniden uyarlanmış ve kapsam geçerliliği sağlanmıştır. Tek boyutlu olan ölçek, 20 sorudan oluşmuş olup, öğrencilerin her bir maddeyi "Hiç uygun değil" ve "Çok uygun" ifadelerinden kendisi için uygun olanı işaretlemesi esasına dayanır. Ölçekten alınan puanların yüksekliği öğrencinin şiddete eğiliminin yüksek olduğunu göstermektedir.

d. Verilerin Toplanması

Araştırmada veriler toplanmaya başlamadan önce, etik kurul izni ve Karabük Üniversitesi Sağlık Yüksekokulu Müdürlüğü'nden kurum izni alınmıştır. Veriler toplanmaya başlamadan önce hazırlanan veri toplama formunun anlaşılabilirliğinin test edilmesi amacıyla 10 öğrenciyle pilot uygulama gerçekleştirilmiştir. Pilot uygulamaya katılan öğrenciler örneklem kapsamı dışında bırakılmıştır. Araştırmada veriler anket yöntemiyle toplanmıştır. Veriler, araştırmacının ilgili bölümlere farklı günler ve zaman dilimlerinde giderek toplanmıştır. Anket formları, araştırmacının amacı ve sorulara hassasiyetle doğru cevap vermenin önemi anlatılarak öğrencilere dağıtılmıştır. Formların doldurulması ortalama 15-20 dk sürmüştür. Araştırmanın uygulanması sırasında sınıfta olmayan öğrencilere daha sonraki günlerde tekrar ulaşılmış ve formları doldurularak sağlanarak planlanan örneklem büyüklüğüne ulaşılmıştır.

e. İstatistiksel Analiz

Çalışmada değişkenlerin yüzdelik ve frekans dağılımları incelenmiştir. Gruplar arası karşılaştırmalar; parametrik değişkenlerde ki-kare nonparametrik değişkenlerde Mann-Whitney U ve Kruskal Wallis-H testleri ile yapılmıştır. Kruskal Wallis-H Testinde anlamlı farklılıkların görülmesi durumunda Pos-Hoc Çoklu Karşılaştırma Testi ile aralarında farklılık olan gruplar belirlenmiştir. Değişkenler arasındaki ilişkiler incelenirken Spearman's Korelasyon Katsayısından yararlanılmıştır. Sonuçlar yorumlanırken anlamlılık düzeyi olarak 0,05 kullanılmıştır.

3. Bulgular

Öğrencilerin sosyodemografik özellikleri incelendiğinde, yaş ortalamasının $20,55 \pm 1,47$, çoğunluğunun kız (%83,5), bekâr (%97,1) ve 1. sınıfta olduğu (%53,5) belirlenmiştir. Öğrencilerin bölümlere göre dağılımları ebelik %18,4, hemşirelik %27,2, FTR % 25,2 ve çocuk gelişimi %29,1 oranında idi (Tablo 1.)

Öğrencilerin aile özelliklerine bakıldığında, çoğunluğunun çekirdek aile tipine sahip olduğu(%84) ve aile gelirinin orta düzeyde (%78,1) olarak değerlendirildiği belirlenmiştir. Araştırmaya katılan öğrencilerin %40,8'inin flörtü bulunmaktadır ve çoğunluğu (%49,6) ebeveynlerinin ilişkisini "iyi" olarak tanımlamaktadır. Öğrencilerin aile içi şiddet ile ilişkili durumları incelendiğinde; annelerin %4,3'ünün şiddet gördüğü, öğrencilerin aile içinde %11,1 oranında fiziksel şiddet, %13,8 oranında duygusal şiddete maruz kaldığı saptanmıştır (Tablo 1).

Tablo 1. Öğrencilerin Sosyodemografik, Ailesel ve Sosyal Özellikleri

Özellikler	Ort	Ss	Min-max
------------	-----	----	---------

Sağlık Yüksekokulu Öğrencilerinin Cinsiyet Rollerini, Toplumsal Cinsiyet Algısı ve Şiddet Eğilimleri Arasındaki İlişkinin İncelenmesi

Yaş	20.55	1.47	20-27
		N	%
Cinsiyet	Kadın	406	83,5
	Erkek	80	16,5
Bölüm	Ebelik	89	18,4
	Hemşirelik	132	27,2
	FTR*	122	25,2
	Çocuk Gelişimi	143	29,2
Sınıf	1.sınıf	260	53,5
	2.sınıf	168	34,6
	3.sınıf	54	11,1
	4.sınıf	4	0,8
Medeni Durum	Evli	14	2,9
	Bekar	471	97,1
Aile Tipi	Çekirdek aile	408	84,0
	Geniş aile	78	16,0
Ailenin Ortalama Gelirinin Değerlendirmesi	İyi	74	14,9
	Orta	378	78,1
	Kötü	34	7,0
Ebeveyn İlişisini Değerlendirme Durumu	Çok iyi	150	31,0
	İyi	242	49,6
	Orta	68	14,0
	Kötü	17	3,5
	Çok kötü	9	1,9
Annenin Şiddet Görme Durumu	Evet	21	4,3
	Hayır	465	95,7
Öğrencinin Aile içi Fiziksel Şiddet Görme Durumu	Evet	54	11,1
	Hayır	432	88,9
Öğrencinin Aile İçi Duygusal Şiddet Görme Durumu	Evet	67	13,8
	Hayır	418	86,2
Flört Varlığı	Evet	197	40,8
	Hayır	289	59,2

Öğrencilerin BEM Cinsiyet Rollerini Envanteri (BCRE)'nden aldıkları puanların dağılıma göre cinsiyet rollerinin %20,6 oranında "kadınsı", %19,8 oranında "erkeksi", %31,0 oranında "androjen" ve %28,6 oranında "belirsiz" olduğu belirlenmiştir.

Araştırmada kız öğrencilerin çoğunluğunun "androjen" (%32,5), erkek öğrencilerin çoğunluğunun ise; "erkeksi" (%36,3) cinsiyet rolüne sahip olduğu, cinsiyete göre cinsiyet rolleri puanı arasında istatistiksel olarak anlamlı bir ilişki bulunduğu saptanmıştır (p=0.001) (Tablo 2).

Öğrencilerin cinsiyet rolleri bölüm($p=0.648$) ve aile tipi ($p=0,497$) açısından istatistiksel anlamlı farklılık göstermemektedir. Ayrıca ebeveynlerinin ilişkisini “çok iyi” olarak nitelendirenlerin çoğunluğunun (%38) “androjen”, “çok kötü” olarak nitelendirenlerin çoğunluğunun ise (%44) erkeksi role sahip olduğu, “çok kötü” olarak nitelendirenlerin hiç birinin kadınsı role sahip olmadığı belirlenmiş ve ebeveynlerin ilişkisi değişkeni açısından cinsiyet rollerinin istatistiksel anlamlı farklılık gösterdiği saptanmıştır ($p=0.048$) (Tablo 2).

Annelerinin aile içi şiddet yaşaması değişkeni cinsiyet rolleri açısından değerlendirildiğinde, annesi aile içi şiddet gören öğrencilerin çoğunluğunun (%52,4) “belirsiz” ve %33,3’ünün “erkeksi”, annesi şiddet görmeyenlerin ise çoğunluğunun (%32,2) “androjen”, %27,4’ünün “belirsiz” cinsiyet rolüne sahip olduğu saptanmış ve annenin şiddet yaşaması ile cinsiyet rolleri arasında istatistiksel olarak anlamlı bir ilişki bulunduğu belirlenmiştir ($p=0.004$) (Tablo 2).

Öğrencilerin fiziksel ($p=0.557$) ya da duygusal şiddete($p=0.557$) maruz kalmaları ile cinsiyet rolleri arasında anlamlı bir ilişki bulunmaktadır. Ayrıca flörtü olan öğrencilerin çoğunluğunun (%35,5)“androjen”, olmayan öğrencilerin çoğunluğunun (%35) “belirsiz” cinsiyet rolüne sahip olduğu ve aradaki farkın istatistiksel olarak anlamlı olduğu saptanmıştır ($p=0.003$) (Tablo 2).

Araştırmada öğrenciler “Toplumsal Cinsiyet Algısı Ölçeği’nden ortalama $94,76\pm 17,26$ (min:45, max:125) puan almıştır. Kız öğrenciler ortalama $97,74\pm 15,23$ puan alırken, erkek öğrencilerin ortalama $79,65\pm 15,06$ puan aldığı, aradaki farkın istatistiksel olarak anlamlı olduğu ($p=0.001$) ve farkın kadınlarda toplumsal cinsiyet algısının daha olumlu olmasından kaynaklandığı belirlenmiştir. Öğrencilerin toplumsal cinsiyet algısı bölümlere göre incelendiğinde, çocuk gelişimi ($98,80\pm 15,79$) ve ebelik ($98,51\pm 17,79$) öğrencilerinin toplumsal cinsiyet algısının hemşirelik ($92,75\pm 15,86$) ve FTR($89,65\pm 15,86$) öğrencilerinden istatistiksel olarak anlamlı derecede daha olumlu olduğu belirlenmiştir ($p=0.001$) (Tablo 3).

Tablo 2. Cinsiyet Rolerinin Bazı Değişkenler Açısından Karşılaştırılması

Sağlık Yüksekokulu Öğrencilerinin Cinsiyet Rollerini, Toplumsal Cinsiyet Algısı ve Şiddet Eğilimleri Arasındaki İlişkinin İncelenmesi

Değişkenler		Cinsiyet Rollerini						Analiz	
		Kadın	Erkeks	Androje	Belirli	Topla	Analiz		
		n %	n %	n %	n %	n %	x P		
Cinsiyet	Kadın	95 23,4	67 16,5	132 32,5	112 27,6	406 100,0	25,285	0.001	
	Erkek	5 6,3	29 36,3	19 23,8	27 33,8	80 100,0			
Bölüm	Ebelik	21 23,6	16 18,0	32 36,0	20 22,5	89 100,0	6,898	0.648	
	Hemşirelik	24 18,2	30 22,7	39 29,5	39 29,5	132 100,0			
	FTR	21 17,2	23 18,9	36 29,5	42 34,4	122 100,0			
	Çocuk Gelişim	34 23,9	27 19,0	44 31,0	37 26,1	142 100,0			
	Aile Tipi	Çekirdek aile	88 21,3	83 20,1	129 31,2	113 27,4			413 100
	Geniş aile	12 16,4	13 17,8	22 30,1	26 35,6	73 100			
Ebeveyn ilişkisini Değerlendirmeye	Çok iyi	35 23,3	30 20,0	57 38,0	28 18,7	150 100,0	*	0,04 8	
	İyi	46 19,2	46 19,2	69 28,8	79 32,9	240 100,0			
	Orta	16 23,5	11 16,2	15 22,1	26 38,2	68 100,0			
	Kötü	3 17,6	5 29,4	5 29,4	4 23,5	17 100,0			
	Çok kötü	0 0,0	4 44,4	3 33,3	2 22,2	9 100,0			
Annenin Şiddet Görme Durumu	Evet	1 4,8	7 33,3	2 9,5	1 100,0	21 100,0	*	0.00 4	
	Hayır	99 21,4	89 19,0	149 32,2	12 8	4 6			
Aile İçi Fiziksel Şiddete Maruz Kalma	Evet	9 16,7	12 22,2	14 25,9	19 35,2	54 100,0	2,077	0.55 7	
	Hayır	91 21,1	84 19,4	137 31,7	120 27,8	432 100,0			
Aile içi duygusal şiddete maruz	Evet	9 16,7	12 22,2	14 25,9	19 35,2	54 100,0	2,077	0,55 7	
	Hayır	91 21,1	84 19,4	137 31,7	120 27,8	432 100,0			
Flört Varlığı	Evet	47 23,9	41 20,8	70 35,5	39 19,8	197 100,0	13,67 2	0.00 3	
	Yok	55 18,2	55 19,2	79 27,6	100 35,0	289 100,0			
Toplam		99 20,5	96 19,9	149 9	139 28,8	486 100,0			

* Bazı gözlemlerde beklenen değerlerin yeterli hacme sahip olmaması nedeniyle Monte Carlo Simülasyonu yardımıyla Pearson Ki-Kare Analizi uygulanmıştır.

Öğrencilerin aile tipi ile "Toplumsal Cinsiyet Ölçeği"nden aldıkları puanlar

itobiad

"İnsan ve Toplum Bilimleri Araştırmaları Dergisi"
"Journal of the Human and Social Sciences Researches"

Cilt: 5, Sayı: 8
Volume: 5, Issue: 8

2016

kıyaslandığında, çekirdek aileye sahip olanların (95,65±17,06), geniş aileye sahip olanlara (89,64±17,64) göre anlamlı derecede daha yüksek puan aldıkları belirlenmiştir (p=0.007). Araştırmada annesi okuma yazma bilmeyenlerin ortalama 88,23±20,99, ilköğretim mezunu olanların ortalama 95,47±16,51, lise ve üzeri mezun olanların ortalama 95,89±17,22 puan aldığı ve aradaki farkın anlamlı olduğu (p=0.048) saptanmış, farkın annesi okuma yazma bilmeyen öğrencilerin daha düşük puan almasından kaynaklandığı bulunmuştur (Tablo 3).

Tablo 3. Toplumsal Cinsiyet Algısının Bazı Değişkenlerle Kıyaslanması

Özellikler	n	Ortss	Sıra Ort	Analiz	
Cinsiyet					
Kadın	406	97,74±15,23		z=-7.643	p=0.001
Erkek	80	79,65±19,06			
Bölüm					
Ebelik(1)	89	98,51±17,79	275,12	H=25,978	p=0,001
Hemşirelik(2)	132	92,75±15,86	222,57		
FTR (3)	122	89,65±18,39	202,38		
Çocuk gelişimi (4)	143	98,80±15,79	276,76		
Aile Tipi					
Çekirdek	413	95,65±17,06	250,79	z=-2,72	p=0.007
Geniş	73	89,74±17,64	202,28		
Anne Eğitimi					
OYD**	52	88,23±20,99	198,36	H=6,061	p=0,048
İlköğretim	358	95,47±16,51	248,28		
Lise ve üzeri	76	95,89±17,22	251,88		
Aile Gelirinin Değerlendirilmesi					
İyi	72	96,08±17,02	251,88	H=11,214	P=0,004
Orta	380	95,49±16,97	251,69		
Kötü	24	84,88±17,89	247,70		
Fiziksel şiddete maruz kalma					
Evet	54	85,41±20,44	181,44	z=3,445	p=0,001
Hayır	432	95,93±16,48	251,26		
Toplam Toplumsal Cinsiyet Puanı	486	94,76±17,26			

z= Man Whitney U H=Kruskal Wallis değeri * Okur Yazar değil

Araştırmada toplumsal cinsiyet algısı açısından aile gelirinin anlamlı farklılık gösterdiği (p=0.004), aile gelirini “kötü” (84,88±17,89) olarak değerlendiren öğrencilerin, “iyi” (96,08±17,02) ve “orta” (95,49±16,67) olarak değerlendiren öğrencilerden daha düşük puan aldığı belirlenmiştir (Tablo 3).

Öğrencilerin aile içinde fiziksel şiddete maruz kalma durumlarıyla toplumsal

cinsiyet algısı arasında ilişki değerlendirildiğinde, şiddet gören öğrencilerin ölçekten ortalama 85,41±20,44, görmeyenlerin ise ortalama 95,93±16,48 puan aldığı belirlenmiş olup, aradaki farkın istatistiksel olarak anlamlı olduğu (p=0.001) bulgulanmıştır. Ayrıca çalışmada flörtü olan öğrencilerin (97,02±17,07) toplumsal cinsiyet algısının, olmayanlara göre (93,29±17,26) daha olumlu olduğu belirlenmiştir (p=0.013) (Tablo 3).

Çalışmada, cinsiyet, bölüm, aile tipi, ailenin ortalama geliri, aile içi fiziksel şiddet görme durumu, flört varlığı değişkenlerinin toplumsal cinsiyet algısı puanı üzerindeki etkilerini görmek için çok değişkenli regresyon analizi yapılmış, bu değişkenlerin toplumsal cinsiyet algısı puanını açıkladığı modelin anlamlı olduğu ve değişkenlerin toplam varyansın %26,1'sini açıkladığı belirlenmiştir. ($r=0.26$, $F=12.26$, $p=0.000$). Buna göre; cinsiyet (p=0.001), aile içi fiziksel şiddet görme durumu (p=0.03), flört varlığı (p=0.043), değişkenlerinin toplumsal cinsiyet algısı puanı üzerindeki etkisinin anlamlıdır. Toplumsal cinsiyet algı puanının erkek olma oranı arttıkça 16,3 kat azaldığı, aile içinde herhangi bir kişiden fiziksel şiddet görmeme oranı arttıkça 5,9 kat arttığı, flörtü olmama oranı azaldıkça, 2,9 kat azaldığı belirlenmiştir.

Araştırmada öğrencilerin "Şiddet Eğilim Ölçeği"nden ortalama 38,05±8,68 puan aldığı ve şiddet eğilimlerinin orta düzeyde olduğu saptanmıştır. Erkek öğrencilerin şiddet eğilimleri (43,24±10,09) kadın öğrencilerden (37,03±8) anlamlı derecede yüksek bulunmuştur (p=0.001). Şiddet eğilim puanları üzerindeki cinsiyet (p=0.001) değişkeninin etkisi değerlendirildiğinde, erkek olma oranı arttıkça şiddet eğiliminin 34,3 kat arttığı belirlenmiştir (Tablo 4). Bölümlere göre şiddet eğilimi puanları incelendiğinde; FTR (40,23±9,37) ve hemşirelik (98,77±8,33) öğrencilerinin ebelik (95,84±8,70) ve çocuk gelişimi (97,08±7,75) öğrencilerden daha yüksek şiddet eğilimine sahip olduğu ve aradaki farkın istatistiksel olarak anlamlı olduğu saptanmıştır (p=0.001). Aile tipi açısından şiddet eğilimi puanları farklılık göstermemektedir (p=0,076). Ailelerinin ortalama aylık gelir durumunu "kötü" (42,18±10,52) olarak değerlendiren öğrencilerin şiddet eğilimleri, "orta" (97,75±8,05) ve "iyi" (97,72±10,42) şeklinde değerlendiren öğrencilerden anlamlı derecede daha yüksek bulunmuştur (p=0.030).

Tablo 4. Öğrencilerin Şiddet Eğilimlerinin Bazı Değişkenlerle

Kıyaslanması

Özellikler	n	Ort±ss	Sıra Ort	Analiz	
Cinsiyet					
Kadın	406	37,03±8,00	227,56	z=5,643	p=0,001
Erkek	80	43,24±10,09	324,42		
Bölüm					
Ebelik(1)	89	35,35±8,70	195,94	H=21,176	p=0,001
Hemşirelik(2)	132	38,77±8,33	257,25	1-2	
FTR (3)	122	40,23±9,37	279,21	1-3	
Çocuk gelişimi (4)	143	37,08±7,75	228,14	4-3	
Aile Tipi					
Çekirdek	413	37,77±8,69	238,76	z= -1,773	p=0,076
Geniş	73	39,62±8,50	270,34		
Aile Gelirinin Değerlendirilmesi					
İyi	72	37,72±10,45	227,99	Z= 7,041	p=0,030
Orta	380	37,75±08,05	239,92	Kötü-Orta Kötü-İyi	
Kötü	24	42,18±10,52	301,87		
Annenin Şiddet Görme Durumu					
Evet	21	43,10±9,12	319,07	z= -2,567	p=0,010
Hayır	463	37,86±8,61	239,03		
Öğrencinin Aile İçi Fiziksel Şiddete Maruz Kalma Durumu					
Evet	54	40,19±8,16	280,90	z= -2,077	p=0,038
Hayır	32	37,78±8,72	238,83		
Öğrencinin Aile İçi Duygusal Şiddet Görme Durumu					
Evet	67	40,57±8,58	284,28	z= -2,599	p= 0,009
Hayır	418	37,64±8,65	236,38		
Toplumsal Cinsiyet Algısı Toplam Puanı	486	38,05±8,68			

z= Man Whitney U H=Kruskal Wallis değeri

Şiddet eğilimi puanları, aile içi şiddet ile ilgili değişkenler açısından incelendiğinde; annesi aile içi şiddet görenlerin (43,10±9,12) annesi şiddet görmeyenlere (37,86±8,61) göre ve kendisi fiziksel (40,19±8,16) ya da duygusal şiddete (40,57±8,58) maruz kalanların kalmayanlara göre daha yüksek şiddet eğilimi puanlarına sahip olduğu ve aradaki farkın istatistiksel olarak anlamlı olduğu belirlenmiştir (p<0,005) (Tablo 4).

Araştırmada Öğrencilerin sahip oldukları cinsiyet rolleri ile toplumsal cinsiyet algısı ve şiddet eğilimi arasındaki ilişkiye açıklık getirilmeye çalışılmıştır. Buna göre "belirsiz" (90,11±16,92) cinsiyet rolüne sahip olanların toplumsal cinsiyet algısı, "kadını" (96,58±15,07 ve "androjen" (98,76±16,20) role sahip olanlardan istatistiksel olarak anlamlı derecede olumsuz yönde

bulunmuştur ($p=0.001$). Ayrıca “kadınsı” ($35,40\pm 6,14$) ve “androjen” ($36,64\pm 9,49$) olan öğrencilerin şiddet eğilimlerinin, “erkeksi” ($40,98\pm 9,26$) ve “belirsiz” ($39,47\pm 8,10$) olanlara oranla istatistiksel olarak anlamlı derecede daha düşük olduğu saptanmıştır ($p=0.001$) (Tablo 5).

Tablo 5. Öğrencilerin Cinsiyet Rollerini ile Toplumsal Cinsiyet Algısı ve Şiddet Eğiliminin Karşılaştırılması

Cinsiyet Rollerini	Toplumsal Cinsiyet Algısı Ölçeği						Kruskal Wallis-H			Çoklu Karşılaştırma
	n	Mean	Median	Min	Max	SS	Sıra	H	P	
Kadınsı (1)	100	96,58	98,0	56	122	15,07	254,29	21,509	0.001	4-1 4-3
Erkeksi (2)	96	93,31	97,5	45	122	19,78	238,41			
Androjen (3)	151	98,76	103,0	57	125	16,20	277,48			
Belirsiz (4)	139	90,11	92,0	45	123	16,92	202,33			
Toplam	486	94,76	97,0	45	125	17,26				
Şiddet Eğilimi Ölçeği										
Kadınsı (1)	100	35,40	35,0	21	59	6,14	202,71	30,177	0.001	1-4 1-2 3-4 3-2
Erkeksi (2)	96	40,98	40,0	24	67	9,26	291,09			
Androjen (3)	151	36,64	35,0	22	94	9,49	216,02			
Belirsiz (4)	139	39,47	38,0	24	60	8,10	269,83			
Toplam	486	38,05	37,0	21	94	8,68				

Toplumsal cinsiyet algısı ve şiddet eğilimi arasındaki ilişki incelendiğinde, istatistiksel olarak çok güçlü olmamakla birlikte negatif yönde ($r = -0,248$), anlamlı bir ilişki olduğu ($p=0.001$) ve toplumsal cinsiyet algısı puanı arttıkça (olumlu algı), şiddet eğiliminin azaldığı bulunmuştur (Tablo 6).

Tablo 6. Öğrencilerin Toplumsal Cinsiyet Ölçeği Puanları ile Şiddet Eğilimi Ölçeği Puanlarının Korelasyon Analizi Sonuçları

Şiddet Eğilimi Ölçeği	Toplumsal Cinsiyet	
	r	-0,248
	p	0,001
	n	486

4. Tartışma

Önemli bir toplumsal sorun olan şiddetin erken dönemde tespiti, bireylerin fiziksel ve ruhsal açıdan en az zarar görmesi, iyilik halinin sürdürülmesi ve sağlıklı bir toplum için gereklidir (Yayla 2009). Özellikle aile şiddet

mağdurunun çoğunlukla sağlık hizmetinden faydalandığı sırada tespit edilebildiği düşünüldüğünde, sağlık çalışanlarının şiddetin tespiti ve önlenmesinde kilit rol oynadığı söylenebilir. Buna karşılık sağlık çalışanlarının şiddetin tespit edilmesi açısından engelleri bulunmaktadır. Çalışmalar, aile içi şiddet konusunda sağlık personellerinin çoğunlukla sorunu yâdsıma, gerekçelendirme, küçümseme, özdeşleştirme ve akıl yürütme tutumlarına sahip olduğunu göstermektedir. Bu tutumlar yaşadığı toplumun sosyal ve kültürel değerlerinden etkilenen sağlık çalışanlarının kendi toplumsal cinsiyet rolleri ve algısı ile ilişkilendirilebilir. Bu çalışma sağlık çalışanı olarak görev yapacak, sağlık yüksekokulu öğrencilerinin cinsiyet rolleri, toplumsal cinsiyet algısı ve şiddet eğilimi arasındaki ilişki ve etkileyen faktörlerin belirlenmesi amacıyla, tanımlayıcı kesitsel tipte, Karabük Üniversitesi Sağlık Yüksekokulu'nda öğrenim gören 486 öğrenci ile gerçekleştirilmiştir.

Bireyin sahip olduğu cinsiyet rolü, tüm yaşam tercihlerini etkilemekte ve davranışlarını yönlendirmektedir (Dökmen, 2004) Kadınsı veya erkeksi cinsiyet rolüne sahip bireyler çevresindekileri ve yeni karşılaştığı kişileri kadınsı ya da erkeksi olarak değerlendirerek bu yönde beklenti geliştirir. Buna karşın androjen ya da belirsiz cinsiyet rolünün özelliklerine sahip bireyler bilgiyi, cinsiyetle ilişkilendirerek işlemediğinden, buna yönelik beklenti geliştirmez. Bu kişiler insanları/nesnelere kadınsı ya da erkeksi şeklinde tanımlasalar bile, cinsiyetten bağımsız olarak değerlendirme eğilimindedir (Çıtak, 2008; Zeyneloğlu, 2008).

Araştırmada öğrencilerin BEM Cinsiyet Rollerini Envanteri (BCRE)'nden aldıkları puanların dağılımı incelendiğinde, cinsiyet rollerinin %20,6 oranında "kadınsı", %19,8 oranında "erkeksi", %31,0 oranında "androjen" ve %28,6 oranında "belirsiz" olduğu belirlenmiştir. Ayrıca kız öğrencilerin çoğunluğunun "androjen" (%32,5), erkek öğrencilerin çoğunluğunun ise; "erkeksi" (%36,3) cinsiyet rolüne sahip olduğu, cinsiyete göre cinsiyet rolleri puanı arasında istatistiksel olarak anlamlı bir ilişki bulunduğu saptanmıştır (p=0.001). Cinsiyet rolleri bölümler arasında farklılık göstermemektedir (p=0.648) (Tablo 2).

Ümmet (2007) tarafından yapılan ve üniversite öğrencilerinin (n=527) sosyal kaygı düzeyleri ile aile ortamları arasındaki ilişkiyi cinsiyet rolleri açısından değerlendiren bir çalışmada; öğrencilerin %18,2'sinin erkeksi, %24,1'inin kadınsı, %32,4'ünün androjen ve %25,2'sinin belirsiz cinsiyet rolüne sahip olduğu saptanmıştır. Street ve ark.(1996)'nın üniversite öğrencilerinin cinsiyet rolleri ve benlik algılarını değerlendirmek amacıyla gerçekleştirdiği

çalışmada; kız öğrencilerin cinsiyet rollerini “androjen” cinsiyet rollerine uygun tanımladığı, erkek öğrencilerin ise; “erkeksi” cinsiyet rollerine uygun olarak tanımladığı saptanmıştır. Cinsiyet rollerine ilişkin araştırma bulgumuzun, hekim dışı sağlık personelinin çoğunlukla kadın olmasına bağlı, örneklem grubumuzda kız öğrenci sayısının fazla olmasıyla ilişkili olarak, literatürle uyumlu olduğu düşünülmektedir.

Toplumsal cinsiyet rollerinin kazanılması ve pekiştirilmesi sürecinde aile önemli bir yer tutmaktadır. Cinsiyet rollerinin gelişimini açıklayan “Toplumsal Cinsiyet Şeması Kuramı”na göre cinsiyet rollerinin şekillenmesinde, çocuğun bilişsel işlevleri yol gösterici bir etkiye sahiptir. Çocuk yaklaşık olarak 2-3 yaşlarında iken, cinsiyet şemalarını seçmeye başlar. Şemalardan kazanılan algılarla bilgi işleyerek davranışları şekillenir. Böylece kadınlık ya da erkeklik prototipine göre ailede geliştirilen cinsiyet şemaları, çocuğun cinsiyet rollerini kazanmasında rehberlik eder (Zeyneloğlu 2008).

Araştırmada, öğrencilerin cinsiyet rollerinin aile tipi ($p=0,497$) açısından anlamlı farklılık göstermediği fakat ebeveynlerin ilişkisi değişkeninin istatistiksel anlamlı farklılık gösterdiği saptanmıştır($p=0.048$). Ebeveynlerinin ilişkisini “çok iyi” olarak nitelendirenlerin çoğunluğu (%38) “androjen”, “çok kötü” olarak nitelendirenlerin çoğunluğu ise (%44) erkeksi role sahipken, “çok kötü” olarak nitelendirenlerin hiç birinin kadınsı role sahip olmadığı belirlenmiştir. Araştırmada, annesi aile içi şiddet gören öğrencilerin %52,4’ünün “belirsiz” ve %33,3’ünün “erkeksi” role sahip olduğu ve annenin şiddet yaşaması ile cinsiyet rolleri arasında istatistiksel olarak anlamlı bir ilişki bulunduğu belirlenmiştir ($p=0.004$). Öğrencilerin fiziksel ($p=0.557$) ya da duygusal şiddete($p=0.557$) maruz kalmaları ile cinsiyet rolleri arasında anlamlı bir ilişki bulunmaktadır (Tablo 2).

Ülkemizde ailede ebeveynlerin ilişkisi bozulduğunda, kadınlar genellikle kendisine biçilen toplumsal rollerin etkisiyle durumu kabullenici, boyun eğici, güçsüz ve edilgen davranmaktadır. Bu sonuç, çocukların cinsiyet şemasını da etkileyecektir. Araştırma buğumuz, örneklemin çoğunluğunun kadınlardan oluştuğu göz önüne alındığında, ebeveynlerin ilişkisi bozulmuş öğrencilerin farkına varmadan savunma mekanizması geliştirdiğini ve “belirsiz” rolleri ya da daha güçlü olduğunu varsaydığı “erkeksi” rolleri benimsediğini düşündürmektedir. Öğrencilerin kendilerinin şiddet mağduru olması ise, cinsiyet rollerinin kazanılmasında etkili görünmemektedir.

Cinsiyet rolleri, kişinin tercihlerini etkileyerek, yaşamını yönlendirmektedir. Bu açıdan bakıldığında gençlerin kız/erkek akadaşı bulunma durumunun cinsiyet rollerinden etkilenebileceği düşünülmektedir. Araştırmada flörtü

olan öğrencilerin çoğunluğunun (%35,5)“androjen”, olmayan öğrencilerin çoğunluğunun (%35) “belirsiz” cinsiyet rolüne sahip olduğu ve aradaki farkın istatistiksel olarak anlamlı olduğu saptanmıştır (p=0.003) (Tablo 2).

Literatürde cinsiyet rolleri ile flörtü bulunma durumunu değerlendiren herhangi bir çalışmaya rastlanmamıştır. Araştırma bulgumuz, daha assertif özellikler gösteren androjen cinsiyet rolüne sahip öğrencilerin daha fazla oranda flört etme davranışında bulunduğunu, buna karşın toplumsal uyumu daha düşük olarak değerlendirilebilecek belirsiz cinsiyet rolüne sahip öğrencilerin çoğunluğunun flört etme davranışından kaçındığını düşündürmektedir.

Cinsiyet rollerinin, kadın ve erkeğe yüklediği anlamlar, toplumsal cinsiyet algısıyla yaşama geçmektedir. Geleneksel toplumsal cinsiyet algısı, kadını bağımlı ve pasif hale getirirken, erkeği evin geçimini sağlama, ailenin korunması, “erkek” gibi davranması gibi ağır yük ve sorumluluklar taşımaya yönlendirmektedir. Geleneksel yaklaşım, eşitlikçi yaklaşımın aksine kadın ve erkek arasındaki farklılıkları derinleştirmekte ve yol açtığı diğer pek çok sorunun yanısıra aile içi şiddetin ortaya çıkmasına aracı olmaktadır.

Araştırmada öğrenciler “Toplumsal Cinsiyet Algısı Ölçeği’nden ortalama 94,76±17,26 (min:45, max:125) puan almıştır. Kız öğrenciler ortalama 97,74±15,23 puan alırken, erkek öğrencilerin ortalama 79,65±15,06 puan aldığı, aradaki farkın istatistiksel olarak anlamlı olduğu (p=0.001) ve farkın kadınlarda toplumsal cinsiyet algısının daha olumlu olmasından kaynaklandığı belirlenmiştir. Öğrencilerin toplumsal cinsiyet algısı bölümlere göre incelendiğinde, çocuk gelişimi (98,80±15,79) ve ebelik (98,51±17,79) öğrencilerinin toplumsal cinsiyet algısının hemşirelik (92,75±15,86) ve FTR(89,65±15,86) öğrencilerinden istatistiksel olarak anlamlı derecede daha olumlu olduğu belirlenmiştir (p=0.001) (Tablo 3). Ayrıca regresyon analizi sonucunda toplumsal cinsiyet algı puanının erkek olma oranı arttıkça 16,3 kat azaldığı belirlenmiştir.

Zeyneloğlu (2008) tarafından, üniversitede öğrenim gören hemşirelik öğrencilerinin toplumsal cinsiyet tutumlarını belirlemek amacıyla gerçekleştirilen çalışmada;“Toplumsal Cinsiyet Roller Tutum Ölçeği’ puanı 102 (71-137) olarak belirlenmiş ve öğrencilerin eşitlikçi tutuma sahip olduğu bildirilmiştir. Araştırmada örneklemin çoğunluğu kız öğrencilerden oluşmaktadır.

Atış (2010)’ın ebelik ve hemşirelik bölümü birinci ve dördüncü sınıf öğrencilerinin toplumsal cinsiyet algısını değerlendirmek amacıyla gerçekleştirdiği çalışmada, öğrencilerin çoğunlukla eşitlikçi tutuma sahip oldukları belirlenmiştir.

Öngeç ve Aytaç (2013)'in, üniversite öğrencilerinde cinsiyete göre yaşam değerleri ve toplumsal cinsiyet alt boyutlarını inceleyen çalışmasında kız öğrencilerin erkek öğrencilerden daha fazla eşitlikçi tutuma sahip olduğu, erkeklerin ise daha geleneksel bir tutum içinde olduğu bildirilmektedir.

Araştırmada cinsiyet değişkeni ve eğitim görülen bölümlere göre toplumsal cinsiyet algısına ilişkin çalışma bulgumuzun, ebelik bölümünün tamamı ve çocuk gelişimi bölümünün çoğunluğunun kız öğrencilerden oluşmasına bağlı olarak iteratürle paralellik gösterdiği düşünülmektedir.

Toplumsal cinsiyet rollerinin gelişiminde en etkili faktörlerden biri aile ve ailenin yapısıdır. Çünkü cinsiyete ilişkin rol ve sorumluluklar öncelikle aile içinde, ebeveyn tutumları ile öğrenilmektedir. Literatürde toplumsal cinsiyet algısının; ailenin tipi, annenin eğitim durumu ve ailenin sosyo-ekonomik durumundan etkilendiğine dair çalışmalar bulunmaktadır (Angın ve ark. 2015; Günay ve Bener, 2011; Özcan, 2012; Zeyneloğlu, 2008).

Ailenin tipi toplumsal cinsiyet rolünü etkileyen önemli faktörlerden biridir. Geniş ailede yaşayan çocukların büyükanne ya da büyükbabanın varlığından etkilenerek daha geleneksel bir tutuma sahip olması beklenir. Çünkü geniş aile yapısı içinde özellikle kadınlar evin ihtiyaçlarını karşılama, çocuk bakımı gibi geleneksel rollerini içselleştirmektedir (Angın ve ark. 2015; Erzeybek 2015; Günay ve Bener, 2011; Özcan, 2012; Zeyneloğlu, 2008).

Araştırmada öğrencilerin aile tipi ile "Toplumsal Cinsiyet Ölçeği"nden aldıkları puanlar kıyaslandığında, çekirdek aileye sahip olanların (95,65±17,06), geniş aileye sahip olanlara (89,64±17,64) göre istatistiksel olarak anlamlı derecede daha yüksek puan aldıkları belirlenmiştir (p=0.007).

Erzeybek (2015)'in KKTC- Gazi Mağusa bölgesinde çocuğu kreşe devam eden ebeveynlerin toplumsal cinsiyet rollerini incelenmiş ve çekirdek ailede yetişen ebeveynlerin toplumsal cinsiyet algısının daha olumlu ve eşitlikçi olduğu belirlenmiştir. Zeyneloğlu (2008) ve Atış (2010)'ın çalışma sonuçları da, çekirdek aile tipinin toplumsal cinsiyet rollerini olumlu etkilediği ve daha eşitlikçi tutum gelişmesine neden olduğu yönündedir.

Annenin eğitim seviyesi, toplumsal cinsiyet algısının gelişimini etkileyen ailesel faktörlerden biridir (Dökmen 2004). Araştırmada annesi okuma yazma bilmeyenlerin ortalama 88,23±20,99, ilköğretim mezunu olanların ortalama 95,47±16,51, lise ve üzeri mezun olanların ortalama 95,89±17,22 puan aldığı ve aradaki farkın istatistiksel olarak anlamlı olduğu (p=0.048) saptanmış, farkın annesi okuma yazma bilmeyen öğrencilerin daha düşük puan almasından kaynaklandığı bulunmuştur (Tablo 3). Özcan (2012)'nin üniversite öğrencilerine verilen toplumsal cinsiyet eğitiminin etkinliğini incelediği çalışmasında; anneleri ilköğretim ve altı eğitime sahip öğrencilerin, ortaokul ve

üzeri öğrencilere kıyasla toplumsal cinsiyet rolleri ölçek puanlarının istatistiksel olarak anlamlı farklılık gösterdiği bildirilmiştir

Ailenin gelir durumunun, toplumsal cinsiyet algısı üzerinde etkili olabileceği düşünülmektedir. Gelir seviyesi düşük ailelerde, genellikle eğitim seviyesi de düşük olacağından, toplumsal cinsiyet da algısı olumsuz etkilenecektir. Araştırmada toplumsal cinsiyet algısı açısından aile gelirinin değerlendirilmesinin anlamlı farklılık gösterdiği ($p=0.004$), aile gelirini “kötü” ($84,88\pm 17,89$) olarak değerlendiren öğrencilerin, “iyi” ($96,08\pm 17,02$) ve “orta” ($95,49\pm 16,67$) olarak değerlendiren öğrencilerden daha düşük puan aldığı belirlenmiştir (Tablo 3).

Toplum cinsiyet algısının aile tipi, anne eğitim seviyesi ve aile geliri ile ilişkine ait çalışma bulgularımız literatürle uyumlu olarak değerlendirilmiştir.

Bireyin aile içi şiddete maruz kalması, kişiliği, güven duygusu, kadın ve erkek olarak cinsiyetine yüklediği anlamları olumsuz etkileyecektir (Page ve İnce 2008). Araştırmada öğrencilerin aile içinde fiziksel şiddete maruz kalma durumlarıyla toplumsal cinsiyet algısı arasında ilişki değerlendirildiğinde, şiddet gören öğrencilerin ölçekten ortalama $85,41\pm 20,44$, görmeyenlerin ise ortalama $95,93\pm 16,48$ puan aldığı belirlenmiş olup, aradaki farkın istatistiksel olarak anlamlı olduğu ($p=0.001$) bulgulanmıştır. Ayrıca regresyon analizi sonucunda aile içi fiziksel şiddet görme oranı arttıkça toplumsal cinsiyet algısının 5,9 kat azaldığı belirlenmiştir.

Çalışmalar; aile içinde şiddete maruz kalan çocukların, şiddete görmeyenlere kıyasla daha sık fiziksel ve psikolojik sorunlar yaşadığı ve şiddet eğilimlerinin yüksek olduğunu göstermektedir. Ayrıca bu çocuklarda diğer sağlık sorunlarının yanı sıra eşitlik ve doğruluk kavramlarının bozulduğu bilinmektedir (Köse ve Beşer 2007). Aile içi şiddet, kadına yüklenen rollerin daha geleneksel hale gelmesine neden olarak, çocuğun cinsiyet şemalarını olumsuz etkileyebilmektedir.

Araştırmada örnekleme oluşturan öğrencilerin büyük çoğunluğunun kadın olduğu düşünüldüğünde (%82.6); öğrencilerin fiziksel şiddete maruz kalmasının kişiliği ve güven duygusunu olumsuz etkileyerek, kadına yüklenen geleneksel rolleri daha fazla benimsemesine neden olduğu ve toplumsal cinsiyet algısını yönlendirdiğini düşünmekteyiz.

Bir kişiye maddi ya da manevi yönden zarar vermek amacıyla yapılan her türlü hareket ya da davranış şiddet tanımı içinde yer almaktadır (WHO 2014, Elmalı ve ark. 2011). Şiddetin yordayıcısı ise, şiddet eğiliminin değerlendirilmesidir. Araştırmada öğrencilerin “Şiddet Eğilim Ölçeği”nden ortalama $38,05\pm 8,68$ puan aldığı ve şiddet eğilimlerinin orta düzeyde olduğu

saptanmıştır. Erkek öğrencilerin şiddet eğilimleri (43,24±10,09) kadın öğrencilerden (37,03±8) anlamlı derecede yüksek bulunmuştur(p=0.001). Şiddet eğilim puanları açısından cinsiyet değişkeninin etkisi regresyon analizi ile değerlendirildiğinde, erkek olma oranı arttıkça şiddet eğiliminin 34,3 kat arttığı belirlenmiştir. Bölümlere göre şiddet eğilimi puanları incelendiğinde; FTR (40,23±9,37) ve hemşirelik (98,77±8,33) öğrencilerinin ebelik (95,84±8,70) ve çocuk gelişimi (97,08±7,75) öğrencilerden daha yüksek şiddet eğilimine sahip olduğu ve aradaki farkın istatistiksel olarak anlamlı olduğu saptanmıştır (p=0.001) (Tablo 4).

Rabiner ve ark.(2005)'nin, Afrikalı ve Amerikalı gençlerin saldırgan tutumlarını incelemek amacıyla gerçekleştirdiği çalışmada, 12 – 22 yaş arasındaki 622 Afrikalı ve Amerikalı genç 2 yıl süresince gözlemlenmiş ve erkeklerin kızlara göre daha fazla şiddet içerikli davranışlar sergiledikleri saptanmıştır.

Kodan Çetinaya (2013)'nin üniversitede öğrenim gören öğrencilerin (n=300) şiddet eğilimi ve toplumsal cinsiyet rollerine ilişkin tutumlarını cinsiyete göre incelediği çalışmasında ise; erkeklerin şiddet eğilimlerinin kızlara göre daha yüksek olduğu belirlenmiştir.

Gençoğlu, Kumcağız ve Ersanlı (2014) tarafından yapılan ve ergenlerin şiddet eğilimine etki eden faktörlerin incelendiği çalışmada, erkek öğrencilerin şiddet eğilimleri istatistiksel olarak anlamlı farklılık oluşturacak düzeyde yüksek bulunmuştur.

Erkek öğrencilerin şiddet eğilimlerinin yüksek olması toplumun erkeğe yüklemiş olduğu rol ile açıklanabilir. Bu açıdan bakıldığında çalışma bulgumuz literatürle benzerlik göstermektedir. Ayrıca geleneksel toplumsal cinsiyet yaklaşımı nedeniyle, sağlık alanında ebelik, hemşirelik, çocuk gelişimi gibi bölümler daha fazla kız öğrenciler tarafından tercih edilirken, fizyoterapi bölümlerinde kadın ve erkek öğrenci sayısı genellikle birbirine yakın ya da fazla sayıda erkekte oluşmaktadır. Erkeklerin şiddet eğiliminin daha yüksek olduğu düşünüldüğünde, erkek öğrenci sayısı daha fazla olan fizyoterapi ve hemşirelik bölümlerinde şiddet eğiliminin yüksek bulunması beklenen bir durumdur.

Şiddet eğilimi, bireysel ve çevresel pek çok faktörden etkilenmektedir. Çocuğun şiddet eğilimini aile içinde öğrendiği düşüncesine dayanarak, araştırmada ailenin tipi ve ekonomik durumu incelenmiştir. Aile tipi açısından şiddet eğilimi puanlarının farklılık göstermediği (p=0,076) belirlenmiştir. Güler ve ark. (2002)'nin çocuklarda şiddet eğilimini etkileyebilme olasılığı olan, annesi tarafından duygusal ve fiziksel istismar/ihmale maruz kalma ve ilişkili faktörlerin incelendiği çalışmada; aile

tipinin anlamlı farklılık yaratmadığı bulunmuştur.

Ekonomik koşulların yetersizliği, şiddetin oluşumunda rol oynayan önemli faktörlerden biri olarak görülmektedir. Araştırmada ailelerinin ortalama aylık gelir durumunu “kötü” (42,18±10,52) olarak değerlendiren öğrencilerin şiddet eğilimleri, “orta” (97,75±8,05) ve “iyi” (97,72±10,42) şeklinde değerlendiren öğrencilerden anlamlı derecede daha yüksek bulunmuştur (p=0.030). Özgür ve ark (2014) tarafından lise öğrencilerinde şiddet eğilimini etkileyen faktörlerin incelendiği çalışmada, ailenin gelir düzeyi arttıkça şiddet eğiliminin de arttığı bildirilmiştir.

Kodan Çetinkaya (2013), üniversite öğrencilerinin şiddet eğilimlerinin ve toplumsal cinsiyet rollerine ilişkin tutumlarını incelediği çalışmasında, şiddet eğilimi ile aile geliri arasında anlamlı bir ilişki bulunmadığı belirlemiştir.

Araştırma bulgumuz, şiddet eğilimi üzerinde aile geliri dışında faktörlerin etkili olduğunu düşündürmektedir. Buna karşın, ekonomik yetersizliklerin temel insan gereksinimlerinin karşılanamıyor olmasından dolayı bireyde engellenme duygusu yaratarak, şiddet eğilimini arttırdığı düşüncesi de öne sürebilir.

Aile içinde şiddet gören bireylerin şiddete daha yatkın oldukları bilinen ve kabul gören bir durumdur (Haskan Avcı ve Yıldırım, 2014). Araştırmada şiddet eğilimi puanları, aile içi şiddet ile ilgili değişkenler açısından incelendiğinde; annesi aile içi şiddet görenlerin (43,10±9,12) annesi şiddet görmeyenlere (97,86±8,61) göre ve kendisi fiziksel (40,19±8,16) ya da duygusal şiddete (40,57±8,58) maruz kalanların kalmayanlara göre daha yüksek şiddet eğilimi puanlarına sahip olduğu ve aradaki farkın istatistiksel olarak anlamlı olduğu belirlenmiştir (p<0,005) (Tablo 4).

Çalışmalar ebeveynleri arasındaki fiziksel şiddete tanık olan çocukların kendileri fiziksel şiddet görmese bile, saldırganlığının arttığı, uyku, yeme ve kilo ile ilgili sorunlar dâhil olmak üzere, çok sayıda sağlık ve davranış sorunlarına sahip olduğunu göstermektedir. Sosyal öğrenme teorisi ebeveynlerin model oluşturma yoluyla, şiddet davranışını öğrettiğini ve çocuğun şiddete başvurmadan çatışma çözme becerilerinin yetersizleşmesine neden olduğunu vurgulamaktadır (İbilioğlu, 2012). Çalışma bulgumuz, literatürle uyumlu olarak şiddete tanık olma ya da maruz kalmanın şiddet eğilimi üzerinde etkili olduğunu düşündürmektedir.

Toplumun kadın ve erkeğe yüklediği roller, toplumsal cinsiyet algısı şiddet eğilimi üzerinde etkili olmaktadır. Erkeklerin lider, koruyucu, kahraman, yönetici gibi niteliklerle anılması, kadınlardan daha güçlü olarak kabul edilmesi, saldırgan davranışlar geliştirmesine yol açmakta ve bu davranışlar

kalıp yargılar şeklinde gelecek nesillere aktarılmaktadır (Haskan ve Yıldırım 2012, Özgür, Yörükoğlu, Baysan-Arabacı 2011, Çabuk-Kaya 2006).

Araştırmada öğrencilerin sahip oldukları cinsiyet rolleri ile toplumsal cinsiyet algısı ve şiddet eğilimi arasındaki ilişkiye açıklık getirilmeye çalışılmıştır. Buna göre “belirsiz” (90,11±16,92) cinsiyet rolüne sahip olanların toplumsal cinsiyet algısı, “kadını” (96,58±15,07 ve “androjen” (98,76±16,20) role sahip olanlardan istatistiksel olarak anlamlı derecede olumsuz yönde bulunmuştur (p=0.001). Ayrıca “kadını” (35,40±6,14) ve “androjen” (36,64±9,49) olan öğrencilerin şiddet eğilimlerinin, “erkeksi” (40,98±9,26) ve “belirsiz” (39,47±8,10) olanlara oranla istatistiksel olarak anlamlı derecede daha düşük olduğu saptanmıştır (p=0.001) (Tablo 5). Toplumsal cinsiyet algısı ve şiddet eğilimi arasındaki ilişki incelendiğinde, istatistiksel olarak çok güçlü olmamakla birlikte negatif yönde (r = -248), anlamlı bir ilişki olduğu (p=0.001) ve toplumsal cinsiyet algısı puanı arttıkça (olumlu algı), şiddet eğiliminin azaldığı bulgulanmıştır (Tablo 6).

Toplumsal cinsiyet rollerine ilişkin tutumlarla şiddet eğiliminin ilişkisini üniversite öğrencileri arasında inceleyen bir çalışmada, erkeklerin daha geleneksel bir tutuma sahip olduğu ve şiddet eğilimlerinin yüksek olduğu, buna karşın kız öğrencilerin daha eşitlikçi bir tutum ve düşük şiddet eğilimine sahip olduğu bulunmuştur (Haskan ve Yıldırım 2012). Kodan Çetinkaya (2013)'nın Atatürk Üniversitesi'nde öğrenim gören öğrencilerin (n=300) şiddet eğilimlerini ve toplumsal cinsiyet rollerine ilişkin tutumlarını çeşitli değişkenler açısından incelemek amacıyla gerçekleştirdiği çalışmaya göre; şiddet eğilimi ile toplumsal cinsiyet algısı arasında ters yönde anlamlı bir ilişki olduğu belirlenmiştir. Öte yandan BEM Cinsiyet Rollerini Envanteri'nde “erkeksi” roller benimsemiş bireylerin şiddet içerikli sıfatları kendine uygun bulması beklenmektedir. Literatürde geleneksel rollerin hakim olduğu toplumlarda “erkeksi” roller benimsemiş bireylerin şiddet eğiliminin yüksek olacağını belirtmektedir. Tok (2001) tarafından Hacettepe Üniversitesi'nde öğrenim gören (n=531) öğrencilerle yapılan çalışmada, cinsiyet rolleriyle saldırganlık düzeylerinin ilişkisi incelenmiş, erkek öğrencilerin saldırganlık düzeylerinin, kız öğrencilerininkine göre anlamlı derecede yüksek olduğu bulunmuştur. Ayrıca çalışmada cinsiyet rolüne ilişkin geleneksel kalıp yargılara sahip erkek öğrencilerin diğerlerinden anlamlı derecede daha saldırgan olduğu bildirilmiştir.

Çalışma bulgularımız literatürle uyumlu olarak cinsiyet rollerinin, toplumsal cinsiyet algısı ve şiddet eğilimi üzerinde etkili olduğu, toplumsal cinsiyet algısının aynı zamanda şiddet eğilimini etkilediği düşüncesini doğrular

niteliktedir.

5. Sonuç ve Öneriler

Sağlık çalışanları, tüm insanlar gibi içinde yaşadıkları sosyal ve kültürel yapıdan etkilenmektedir. Araştırmada sağlık çalışanı olarak görev yapacak öğrencilerin cinsiyet rolleri, toplumsal cinsiyet algısı ve şiddet eğilimlerinin; erkek cinsiyette olma, geleneksel aile yapısı, gelirin düşüklüğü ve aile içi şiddet gibi değişkenlerden olumsuz etkilendiği belirlenmiştir. Ayrıca öğrencilerin, cinsiyet rolleri, toplumsal cinsiyet algısı ve şiddet eğilimi arasında dinamik bir ilişki olduğu çalışmanın önemli bulguları arasındadır. Bu sonuçlar doğrultusunda, toplumsal cinsiyet algısının olumlu yönde değişmesi ve şiddetin önlenmesi için, sağlık çalışanı yetiştiren bölümlerin müfredat programlarında konuyla ilişkili derslere yer verilmesi, öğrencilerin, toplumsal cinsiyet algısı ve şiddet eğilimini etkileyen faktörler konusunda mezuniyet öncesi eğitimlerle bilinçlendirilmesinin önemli olduğu düşünülmektedir.

Kaynakça

- Altınova H.H, Duyan V. (2013). Toplumsal Cinsiyet Algısı Ölçeğinin Geçerlik Güvenirlik Çalışması. *Journal of Society & Social Work*, 24(2).
- Angın E., Yazıcı Z., Orçan Kaçan A., Kanak M., Yurtsever Kılıçgün M., Oral T., Pekdoğan S., Öztürk Samur A., Yapıcı M. (2015). Erken Çocukluk Döneminde Gelişim, 1. Baskı, Eğiten Kitap Yayıncılık, Ankara, 173-193.
- Aydın, B. (1991). Cinsiyet Ve Cinsiyet Rollerini Açısından Atılganlık Seviyesinin İncelenmesi. M.Ü. Atatürk Eğitim Fakültesi Eğitim Bilimleri Dergisi, 3, 2536. Başbakanlık Kadının Statüsü Genel Müdürlüğü, Aile içi şiddet Araştırması, (2008),
- Aydın, B., & Kavuncu, N. (1991). Farklı Sosyo-Ekonomik Düzeylerdeki Lise Öğrencilerinde Cinsiyet Rollerinin Araştırılması. *Türk Psikolojik Danışma ve Rehberlik Dergisi*, 1(2), 53-65.
- Baykal, S. (1991). Üniversite öğrencilerinin cinsiyet rolleri ile ilgili kalıp yargılarının bazı değişkenler açısından incelenmesi. *Türk Psikolojik Danışma ve Rehberlik Dergisi*, 1(2), 66-75.
- Demirtaş-Mandran HA.(2012). Cinsiyet, Cinsiyet Rolü Yönelimi ve Düşünme İhtiyacı. *Türk Psikiyatri Yazıları*, 15 (29), 1-10.
- Dökmen YZ. (2004). Toplumsal Cinsiyet Sosyal Psikolojik Açıklamalar. Ankara: Sistem Yayıncılık
- Elmalı F, Erten ZK, Zincir H, Özen B, Balcı E. (2011). Hemşire ve Ebelerin Aile İçi Fiziksel Şiddete Bakış Açılı. *Sağlık Bilimleri Dergisi (Journal Of Health Sciences)* 20(1), 39-47.
- Erzeybek B. (2015). Anne-Babaların Çocuklarını Yetiştirirken Benimsedikleri Toplumsal Cinsiyet Rollerini Tutumları Ankara Üniversitesi Sağlık

- Bilimleri Enstitüsü Sosyal Hizmet Anabilim Dalı, Yüksek Lisans Tezi, Ankara
- Haskan Ö., Yıldırım İ. (2012). Şiddet Eğilimi Ölçeğinin Geliştirilmesi. *Education & Science/Eğitim ve Bilim*, 37(163).
- Kodan-Çetinkaya S. (2013). Üniversite Öğrencilerinin Şiddet Eğilimlerinin Ve Toplumsal Cinsiyet Rollerine İlişkin Tutumlarının İncelenmesi. *Nesne-Psikoloji Dergisi*, (2), 21-43.
- Kavuncu, N.A. (1987). BEM Cinsiyet Rollerini Envanterini Türk Toplumuna Uyarlama Çalışmaları. Hacettepe Üniversitesi Sosyal Bilimleri Enstitüsü, Yüksek Lisans Tezi, Ankara,
- Kök Can, M. (2010). Sağlık Çalışanlarının Aile İçi Şiddet Olgusuna Bakış Açısı. Beykent Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü İşletme Yönetimi Ana Bilim Dalı Hastane Ve Sağlık Kurumları Yönetimi Bilim Dalı, Yüksek Lisans Tezi, İstanbul, (Danışman: Yrd. Doç. Dr. Sefer Gümüş)
- Köse, A., Beşer, A. (2007). Kadının Değiştirilebilir Yazgısı "Şiddet". *Journal of Anatolia Nursing and Health Sciences*, 10(4).
- Lin, Y. C., Billingham, R. E. (2014). Relationship Between Parenting Styles And Gender Role Identity In College Students. 1. *Psychological reports*, 114(1), 250-271.
- Öngen B, Aytaç S. (2013). Üniversite Öğrencilerinin Toplumsal Cinsiyet Rollerine İlişkin Tutumları Ve Yaşam Değerleri İlişkisi. *Sosyoloji Konferansları*, (48), 1-18.
- Özcan A. (2012). Toplumsal Cinsiyet Eğitiminin Üniversite Öğrencilerinin Toplumsal Cinsiyet Rol Tutumlarına Etkisi. Erciyes Üni. Sağlık Bilimleri Enstitüsü, Doktora Tezi, Kayseri
- Özgür G, Yörükoğlu G, Baysan-Arabacı L. (2011). Lise öğrencilerinin şiddet algıları, şiddet eğilim düzeyleri ve etkileyen faktörler. *Psikiyatri Hemşireliği Dergisi*, 2(2), 53-60.
- Page, A. Z., & İnce, M. (2008). Aile içi şiddet konusunda bir derleme. *Türk Psikoloji Yazıları*, 11(22), 81-94.
- Günay, G., Bener Ö. (2011). Kadınların Toplumsal Cinsiyet Rollerini Çerçevesinde Aile İçi Yaşamı Algılama Biçimleri. *Türkiye Sosyal Araştırmalar Dergisi*, 15(3), 157-171.
- Atış, Filiz (2010). "Ebelik/ Hemşirelik 1. ve 4. Sınıf Öğrencilerinin Toplumsal Cinsiyet Rollerine İlişkin Tutumlarının Belirlenmesi". Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi. Adana: Çukurova Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü.
- Rabiner, D.L., Coie, J.D., Miller-Johnson, S., Boykin, A.M., Lochman, J.E. (2005). Predicting the persistence of aggressive offending of African-American males from adolescence into young adulthood: The importance of peer relations, aggressive behavior, and ADHD symptoms. *Journal of Emotional and Behavioral Disorders*, 13, 131- 140.
- Çabuk-Kaya N. (2006). Şiddetin Sosyal Dinamikleri. Toplumsal Bir Sorun Olarak Şiddet Sempozyumu. 20-21 Mayıs Ankara: Eğitim Sen Yayınları,

105-119.

- Tanrıverdi, G., Şıpkın, S. (2008). Çanakkale'de sağlık ocaklarına başvuran kadınların eğitim durumunun şiddet görme düzeyine etkisi. *Fırat Tıp Dergisi*, 13(3), 183-187.
- T.C. Aile Ve Sosyal Politikalar Bakanlığı Kadının Statüsü Genel Müdürlüğü (Ksgm). (2012). Kadına Yönelik Şiddetle Mücadele Ulusal Eylem Planı 2012-2015 1-38.
- T.C. Başbakanlık Kadın Statüsü Genel Müdürlüğü. Türkiye'de Kadına Yönelik Aile İçi Şiddet <http://www.hips.hacettepe.edu.tr/TKAA2008-AnaRapor.pdf> (2008). (Erişim tarihi: 10 Mayıs 2007).
- Tel H. (2002) Gizli Sağlık Sorunu: Ev İçi Şiddet Ve Hemşirelik Yaklaşımları. *C. Ü. Hemşirelik Yüksek Ok. Dergisi*, 6 (2), 1-9.
- Tok, Y. (2001). Cinsiyet Rollerine İlgili Farklı Kalıp Yargılara Sahip Üniversite Öğrencilerinin Saldırganlık Düzeyleri, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Hacettepe Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ankara.
- Haskan Avcı Ö, Yıldırım İ (2014). Ergenlerde Şiddet Eğilimi, Yalnızlık ve Sosyal Destek. *Hacettepe Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi (H. U. Journal of Education)* 29(1), 157-168
- Gençoğlu C., Kumcağız H. & Ersanlı, K. (2014). Ergenlerde şiddet eğilimine etki eden ailevi faktörler. *International Periodical For The Languages, Literature and History of Turkish or Turkic*, 9(2), 639-652
- Ümmet D. (2007). Üniversite Öğrencilerinde Sosyal Kaygının Cinsiyet Rollerine Ve Aile Ortamı Bağlamında İncelenmesi, Marmara Üniversitesi, Yüksek Lisans Tezi, İstanbul
- Vefikuluçay AGD, Zeyneloğlu AGS., Eroğlu K., Taşkın L. (2007). Kafkas Üniversitesi Son Sınıf Öğrencilerinin Toplumsal Cinsiyet Rollerine İlişkin Bakış Açıları. *Hacettepe Üniversitesi Hemşirelik Fakültesi Dergisi*, 14(2), 026-038.
- World Health Organization. (2014). Global status report on violence prevention. (Erişim tarihi: 10 Aralık 2015).
- Yayla, İ.D. (2009). Hekim Ve Hemşirelerin Kadına Yönelik Şiddet İle İlgili Bilgi, Tutum Ve Davranış Düzeyleri. Marmara Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü Cerrahi Hastalıkları Hemşireliği Anabilim Dalı, Yüksek Lisans Tezi, İstanbul
- Yılmaz DV, Zeyneloğlu S., Kocaöz S., Kısa S., Taşkın L., Eroğlu K. (2009). Üniversite Öğrencilerinin Toplumsal Cinsiyet Rollerine İlişkin Görüşleri. *International Journal of Human Sciences*, 6(1).
- Zeyneloğlu S. (2008). Ankara'da Hemşirelik Öğrenimi Gören Üniversite Öğrencilerinin Toplumsal Cinsiyet Rollerine İlişkin Tutumları. Hacettepe Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü, Doktora tezi, Ankara